

26. ԲԱԽՏԱՎՈՐ ՄՈԼԼԱՆ

Շատախ խարսնիս կիլնը, նախրուրթ, ուր կնիկ հանած կերթան խարսնըսը տուև, կը նըստին: Ով օր կը գա, անունը քիչըմ կը ցածրանան, չուր կը պիրին, կը թալին տաւս ըզնախրուրթ, ուր կնիկ:

Կնիկ իրկան կըսը. — Յա՛ն տաւ տ'ըլնիս մալե՛մ, մի էլ կադըր իլնը, յա՛ն ես քի կնկըյնութին չըմ անի:

Կըսը. — Կնի՛կ, չէ՞ ձենե չի գամալութին:

Կըսը. — Գյըտնա՛ս, չըգյըտնա՛ս, բընենալե տ'իլնիս մալա:

Ան էլ կիլնը, քիչըմ թուխթ կառնը խատ ուր, կըտուր մ'էլ գյոռծելի կառնը խատ ուր, կիլնը, խին թումբա մ' էլ կը տա գյըլիխ, կիլնը մալա:

Կիլնը, կերթա փետե ուր խամար: Կը տեսնա՝ խավքըմ գի հանդե: Խոնչա՛մ կա ոտքիդ՝ տաս ոսկը կաժը: Փաթըթըվիդ ծառ, մընացիդ ուր տեղ:

Ան էլ կըսը. — Վոլա՛, իս տ'ըլնիմ, փետ տանիմ տուև, նուր տը գամ՝ տանիմ ըզխավք:

Կը տեսնա՝ վար ճամբխին էրկու ծիավուր կը գան՝ մաչ էրկինք, մաչ գյետինք, քըրտինք ոտքիդ վե կը թափը տակ:

Կըսը. — Աստծո՛ւ սիրուն, մալա՛, դավուլաթ կուշին կորսե, քու դըֆթար պա՛ց մըհա:

Մալեն էլ ծուցեն ուր փըռթկըտիր կը խանը տաւս, կաչկը:

Էսաց. — Հա՛, հա՛, իս խանըցը տաւս:

Էսաց. — Մալա՛, ի՞նչըխ խանըցիդ տաւս:

Էսաց. — Խավք մը, գի մա մերուն, խոնչա՛մ կա ոտքիդ՝ տաս ոսկը կաժը: Գացե՛ք, առեցե՛ք, էկե՛ք:

Կերթան, ըզխավք կը տեսնան, կառնին, կը պիրին: Կը տան
նին, կը տան թագավորին:

Կըսը. — Ձավթիե՛ք, ան ո՞րն ը անսա խոսք իխան տաւ:

Կըսին. — Վոլա՛, խիղճ մալե՛մ:

Էլա՛վ, հորհրկից հիտիվ մալին, ըզմալեն առից, իրը:

Էսաց. — Մալա՛, տաւ շատ ֆըղկարա մալե՛մ կերեվաս: Իրիք
ոսկը քի ալըխ, իրիք ոսկը յէլ քի պաշխիշ:

Մալեն Էլա՛վ, իրը: Ուր թաժա շալ առից, ֆիսթա մ' էլ առից
ուր կընկան:

Մընաց, մեկ ժամանակ վերեն ընցավ, թագավորը դոռ կոր-
սավ:

Թագավորը խըղամ կընդավ:

Էսաց. — Խըղամ, կընդի՞ր իս, թի՞ չէ:

Մեկ տիր պերենն պըռծավ, էսաց. — Չէ՛:

Հորհրկից հիտիվ մալին, մալեն Էլա՛վ, տալտալալեն գընաց:

Թագավոր էսաց. — Մալա՛, զիմ դոռ կորսիր ը, իրիշի մըհա՛
չըս կանա՞ խանը տաւ:

Մալեն չըկարցավ ջըհաբ տեր:

Էսաց. — Իս իլնիմ տաւ, իմ թուխթ իրիշիմ, մուր գամ, քի
ջըհաբ տամ:

Ինչ Էլա՛վ տաւ, համա խըղամ զինք էթալ վառ մալը ոտաց,
էսաց. — Մալա՛, վոլա՛, իս կընդիր իմ, Աստոն սիրուն, զի մա ծի:
Իմ անուն չըտաս, ըսիս՝ խըղամ գիղցիր:

Տեսավ թագավորը երկու կազ հանդե: Մեկ սիվ էր, մեկ՝
սըվտակ. դոռ էթալ հիռճիվ սիվ կազուն, կըլնից:

Գընաց մալեն, թագավորը դիվան մըստավ: Ուր փըռթկը-
տիր էխան տաւ, վիրա գյոռծելին կը քըսա վերա:

— Ըհա՛, — կըսը, — թագավոր, քի դոռ խանըցը տաւ: Քըլ
երկու խատ կազ կա՝ մեկ սիվ, մեկ սըվտակ: Պի՛, սիվ կազ զինը,
զի անու փուրն ը:

Իպը, սիվ կազ զինից, էխան տաւ փուրեն:

Էսաց. — Ավառ, մալա՛, տաւ անա՞րզ մալա յիս, իս գյըտեր՝
տաւ ախքատ մարթ մ' էր: Ա՛ռ քի քըսան ոսկը պաշխիշ, քըսան
ոսկը յէլ ալըխ:

Մալեն տաս ոսկը իտու՝ ուր կընկան խամար ֆիսթա մ'ա-
ռից: Դիրիս ինչ կիլնը խարսնիս, մալեն, ուր կնիկ կերթան խարս-

նըսը գյըլիխ: Կուտին, կը խըմին, տըռճիկ կանին ուրինց:

Թագավորը խըզինեն կը կըտրին քանսուն գաղիոր: Ան էլ կը հարողկի հիտիվ մալին: Մալը ձեռ-ոտ հախու կը տալա:

Կիւնը, կերթա թագավորը դիվան:

Կըսը. — Մալա՛, իմ խըզինեն կըտրած: Պեթկ ը տաւ խանիս տաւս:

Մալեն էլ կըսը. — Թագավոր, անիկ շատ գոռ պան ը: Քանսուն էոր ծի մահլաթ տո՛ւ: Իմ դըֆթարքիոր կորսիր, չուր իս խանիմ տաւս:

Մալեն էլ կը կըծկըվը հիրար, կիւնը տաւս տընեն: Կը գա, տաս փարա կը տա, քանսուն կոքյով կառնը: Կոքյովքիոր կառնը, կը գա տուն:

Յեվարին կըսը. — Կնի՛կ, կոքյովըմ տո՛ւ, իս կոտրիմ:

Գաղիորն էլ քանսունից մեկ կը հարողկին վար հերտըսին: Ան էլ կոքյովըմ կը կուտը, ինչ կը կուտը, կըսը. — Յե՛յ, հի՛յ, կնի՛կ, մեկ իմ ումբըրեն գյընաց:

Մեկէլ էոր երկու կոքյով կը կուտը, երկու գաղ կը գան վար հերտըսին:

Կըսը. — Յե՛յ, հի՛յ, կնի՛կ, նա երկու իմ ումբըրեն գյընաց:

Գաղիորն էլ կըսին. — Վուլա՛, մալեն մի տը խանը տաւս: Դալ մինք չընք գացեր վար հերտըսին, էսաց՝ նա երկու գյընացին:

Էլան, քանսուն էլ իկին, զինք թալըցին վար մալը ոտաց:

— Մալա՛, Աստծո՛ւ սիրուն, մինք գաղցիր ինք, համա մի բաս չանիս:

Մալեն էլ կըսը. — Խըզինեն թամամ տա՛ր, ֆըլան ծառը տակ խո՛ւրը:

Մալեն խըլիսուն կիւնը, ուր չուխեն կը խագյընը, խընդալիւց յոթ տիռճ կը թալը, կիյա մա թագավոր:

Թագավոր կըսը. — Աստված խե՛ր անի, մալա՛, ի՞նչ շուտ իկիր:

Մալեն էլ ուր փըռթկըտիր կը տընը գյետին, կիրիշի վերա:

Կըսը. — Թագավոր, քաւ խըզինեն խուրած ծառը տակ:

Կերթան, ծառը տակեն կը խանին, կը պերին ըզխըզինեն:

Կըսը. — Մալա՛, դիրիս խարիր ոսկը քի այլըխ, խարիր ոսկը քի պաշխիշ: Տաւ զիմ խոգին էլ տազատիս դիրիս:

Մալեն կիւնը, կը գա տուն. ինչ մալը կնիկ կը կայնը, տաս խըդան մալը կընկան փեշիր կը պըռնին:

Ջըհաթ գըընաց Մոսկոֆու թագաւորըն, թի տաճկը թագաւորըն ընցկընա շարդ մալե'մ կա:

Մոսկոֆու թագաւոր կիւնը, կը գա մա տաճկը թագաւոր:

Կըսի. — Իս մեկ պա'մ տը պախիմ, թի քիւ մալեն էխան, էխան, թի չէ' քիւ վիզն էլ տը գարկիմ, քիւ մալին էլ:

Մեկ գուլըմ կը կըտըրը, կը տընը մինդըրը տակ: Հարադկիցին հիտիվ մալին: Տողտողալեն մալեն իրը:

Էսաց. — Մալա', Մոսկոֆու թագաւոր պա'մ ը պախիր, տիւ կանա'ս խանի, մըհա ի'նչ ը:

Մալեն մահլազա էրաց, էսաց. — Վա'խ, Գուլե', վա'խ, Գուլե', տիւ զիմ տուն անկիցի'ր:

Մոսկոֆու թագաւոր ըզգու էխան տիւս:

Էսաց. — Քիւ տուն մակո'լը, տիւ անդըֆթար խանըցիր, ուր տա տիւ իրիշեր դըֆթար, չըխտ ախշար տ'անկեր:

Էսաց. — Հայդե', խարիր ոսկը յէ քի պաշխիշ, խարիր ոսկը յէ քի այլըխ:

Մալեն էլանվ, իրը տուն, ան վա'վ մա մալի հիտիվ քելա:

Կը մընա շապաթ մ'երկու, թագաւոր կըսը. — Ահդ իւնը, բալա քի իս խողթեն չէթամ¹⁶:

Ուրթաթ էօր գալթիեն կը հարադկը հիտիվ մալըն: Մալեն տողտողալեն էլանվ, իրը:

Էսաց. — Մալա', ընցի' հեռիվ, յանք խողթեն:

Է', մալը տուն Աստված ավըր, մալեն անֆ, բե չըզըտը:

Էլան, մտան խողթեն:

Մալեն էլանվ տիւս, էսաց. — Իս կարտիւմ չըմ գըտըր, թագաւորից հիվի անիմ:

Ըզթագաւոր կանչից տիւս, օր տա թագաւորին տ'ըսեր. «Իս գա չըմ գըտըր, Աստծո'ւ սիրուն, իմ վիզ կը գարկիս, տիւ գըտիս, կը թըղնիս' տիւ գըտիս»:

Խողթեն պըլանվ վար մեմեկը, էն կանդար ժողովուրթ մընաց վար մեմեկը:

Թագաւոր էսաց. — Մալա', տիւ զիմ խոգյին էլ ազատըցիր:

¹⁶ Առանց քեզ ուրթաթնավուր աղոթքի չեմ գնա (Ծ. Բ.):

— Հոո՞, — էսաց մալեն, — իս գլըտեր՝ միղավուր մարթ կեր խողբեն վե, անու խամար ըգքի մընակ կանչըցի տաւս:

էսաց. — Մալա՛, իմ կես թագավորութիւն քի, կես՝ ծի:

Մալեն էսաց. — Պիրոզ ըլնը քի: Իմ հիվին էն ը՛ իս ըխթի-յարացիր իմ, ալ տաւ ծի չըկանչիս, իս մեղք իմ:

էսաց. — Էրկու խարըր ոսկը քի այլմիս, խորջըմ ոսկը յէլ քի պաշխիշ:

Ինչ խարսնիս կիւնը, մալեն, ուր կնիկ գի գլըլոխն ին: Անունը կը խասնին ուրենց մըրագ, տաւ յէլ՝ քաւ մըրագ:

